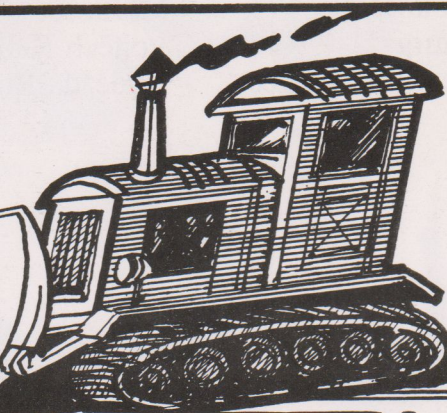
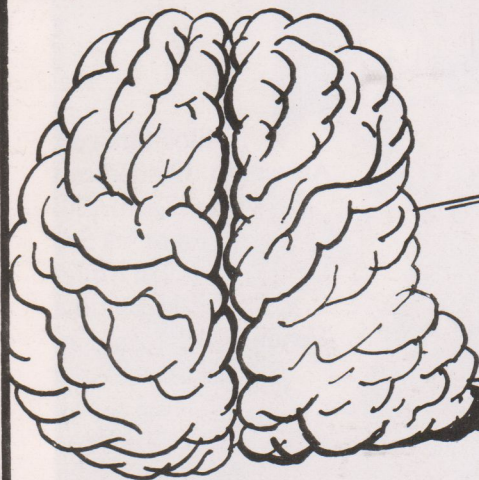
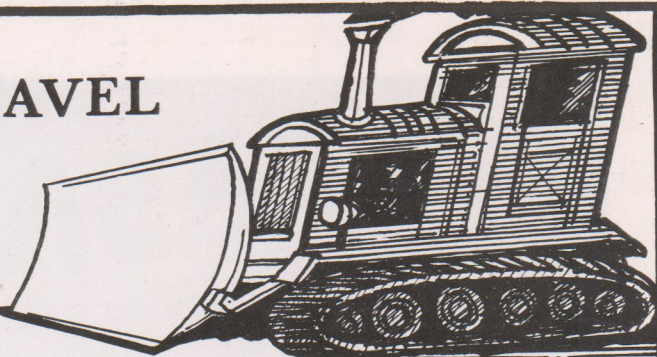
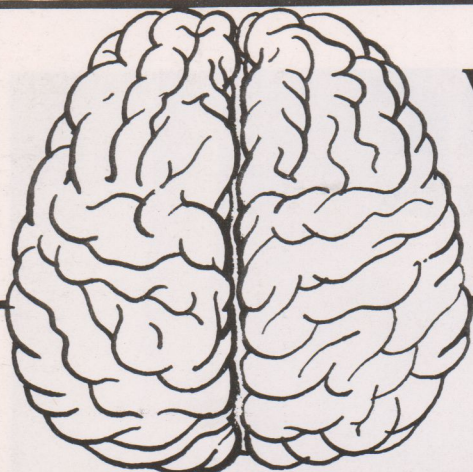

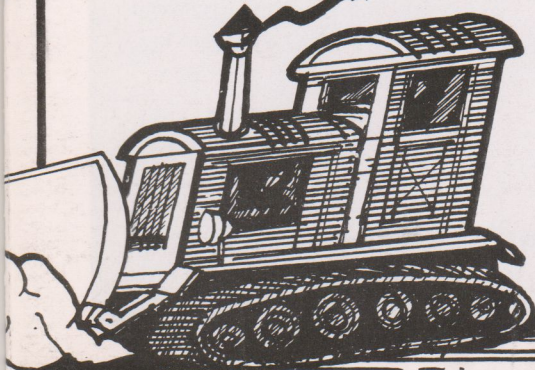
VÁCLAV HAVEL

ASAN

ASANACE

VÁCLAV HAVEL

ASANACE

Hra o pěti obrazech

Režie: Jozef Adamovič j. h.
Scéna a kostýmy: Marta Roszkopfová
Dramaturg: Vojtěch Kabeláč
Pohybová spolupráce: Naděžda Rokytová j. h.

Bergman	Miloš Stránský
Luisa	Alexandra Gasnářková
Albert	Milan Kačmarčík
Kuzma Plechanov	František Šec
Ulč	Jan Miller
Macourková	Jitka Smutná
Renata	Vendulka Křížová j. h.
Tajemník	Stanislav Šárský
1. inspektor	Josef Novák
2. inspektor	Jiří Čapka
1. delegát	Miroslav Horák
2. delegát	Assefa Yared
1. žena	Girma Amdebarman zasloužilá umělkyně
2. žena	Zora Rozsypalová Esteba Querero

Představení řídí: Soňa Francová
Text sleduje: Jana Zaoralová

Předpremiéra 17. března 1990 na Komorní scéně
Premiéra 31. března 1990 na Komorní scéně

34

JEDNOTA OSOBNOSTI

F. X. Šalda, strážce hodnot a mravnosti české moderní literatury, vyslovil ve své knize „Časové i nadčasové“ v roce 1936 ideál autorské osobnosti: „... Nebát se velkých otázek, které tě vnitřně mučily a žhavily v tobě, nestát bezradně před velikými myšlenkovými i názorovými proudy doby, nýbrž pohledět jim nebojácně v tvář a odpovědět na jejich vtíravé otázky plným zvonem své hrudi, svého srdce, svého přesvědčení, své vnitřní jistoty a zákonnosti.“

Ne mnoho osobností české literatury snese tato přísná měřítka, která jednoznačně vyžadují hodnotu myšlenkovou i uměleckou s bezpodmínečnou mravností občanskou. V tomto smyslu si připomeňme K. H. Borovského, K. Čapka a z oblasti současné mezi ně nesporně patří dramatik a esejista Václav Havel. Ostravská divadelní veřejnost měla možnost seznámit se s jeho hrou Vyrozumění (premiéra 12. 12. 1965), v současné době uvádí Divadlo P. Bezručů vlastně první hru V. Havla Zahradní slavnost (1963) a dnešní premiérou Asanace se seznámí se zatím poslední hrou tohoto dramatika.

Na potvrzení jednoty autorova uměleckého i občanského postoje uvádíme, ve zkrácené podobě, otevřený dopis Václava Havla z 8. dubna 1975 tehdejšímu generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ dr. Gustávu Husákovi, za který byl Václav Havel obviněn z trestného činu podvracení republiky.

Vážený pane doktore,

v našich závodech a úřadech se ukázněně pracuje, práce občanů má viditelné výsledky ve zvolna se zvyšující životní úrovni, lidé si stavějí domy, kupují auta, plodí děti, baví se, žijí. To všechno by samozřejmě ještě nemuselo — pokud jde o úspěšnost, či neúspěšnost Vaší politiky — mnoho znamenat: po každém společenském rozruchu se lidé vždycky nakonec vrátí ke každodenní práci, protože prostě chtějí žít, dělají to koneckonců kvůli sobě a ne kvůli tomu či onomu státnímu vedení.

Lidé ovšem zdaleka nedělají jen to, že chodí do práce, nakupují a žijí si po svém. Dělají víc: vyhlašují četné pracovní závazky, které plní a překračují; jednotně se účastní voleb a jednomyslně volí navržené kandidáty; aktivně pracují v různých politických organizacích; účastní se schůzí a manifestací; vyslovují svou podporu všemu, čemu mají; nikde není možno pozorovat známky nesouhlasu s čímkoliv, co vláda dělá.

Tyto skutečnosti už ovšem nelze tak snadno přejít; zde je třeba se už vážně tázat: nepotvrzuje to všechno, že se Vám podařilo úspěšně splnit program, který si Vaše vedení dalo; totiž získat podporu obyvatelstva a konsolidovat poměry v zemi?

Odpověď závisí na tom, co rozumíme pod pojmem konsolidace. Pokud nám jsou jejím jediným měřítkem čísla z různých statistik a úředních nebo policejních hlášení o politické aktivitě občanů a podobných věcech, pak zajisté můžete asi stěžít o konsolidovanosti u nás pochybovat.

Co ale, když budeme konsolidací rozumět něco víc — totiž skutečný vnitřní stav společnosti? Co když se začneme ptát i po dalších, snad subtilnějších a ne tak lehce spočítatelných věcech,

ale nikoli proto méně důležitých, totiž po tom, co se z hlediska osobní lidské zkušenosti — za těmi všemi čísly opravdu skrývá? Co když si položíme i takové otázky, jako například co bylo uděláno pro mravní a duchovní obrodu společnosti, pro rozvoj skutečně lidských dimenzi života, pro povznesení člověka k vyššímu stupni důstojnosti, pro jeho vskutku svobodné a autentické uplatnění ve světě? Co zjistíme, když svou pozornost takto obrátíme od pouhého souboru vnějších jevů k souboru jejich vnitřních příčin a důsledků, jejich vazeb a významů, zkrátka k celé té skrytější rovině skutečnosti, na níž by měly tyto jevy dostávat teprve společný lidský smysl? Můžeme i potom považovat naši společnost za zkonsolidovanou?

Odvažuji se tvrdit, že nikoliv. Odvažuji se tvrdit, že — navzdory všem vnějším libivým faktům — vnitřně naše společnost nejen vůbec zkonsolidována není, ale upadá naopak do stále hlubší krize, do krize v leccěms nebezpečnější než všechny, jež z naší moderní historie pamatujeme.

Pokusím se toto své tvrzení doložit.

Základní otázka, kterou si tu je třeba položit, zní: proč se vlastně lidé chovají tak, jak se chovají; proč dělají vše to, co ve svém souhrnu vytváří ten imponující dojem totálně jednotné společnosti, totálně podporující svou vládu? Myslím, že každému nepředpojatému pozorovateli je odpověď zřejmá: žene je k tomu strach . . .

Vzniká ovšem otázka: čeho se lidé vlastně bojí? Procesů? Mučení? Ztráty majetku? Deportací? Poprav? Zajisté nikoliv: tyto nejbrutálnější formy nátlaku společenské moci na občana našťestí — aspoň v našich podmínkách — odnesla historie. Dnešní nátlak má formy jemnější a vybranější, a i když i dnes existují politické procesy (jejichž mocenská zmanipulovanost je každému známa), reprezentují už jen hrozbu krajní, zatímco hlavní váha je přenesena do oblasti nátlaku existenčního . . .

Je-li strach v pozadí sebeobránné snahy člověka zachránit to, co má, pak stále častěji můžeme pozorovat, že hlavním motorem jeho útočné snahy získat to, co dosud nemá, se stává sobectví a kariérismus . . .

Je-li ovšem základním principem společenského uplatnění princip vnější adaptace, jaké asi mohou být v lidech mobilizovány vlastnosti a jací asi lidé se mohou dostávat do popředí?

Kdesi mezi obranou před světem, řízenou strachem, a útočným dobýváním světa, vedeným touhou po osobním prospěchu, rozkládá se oblast, kterou by nebylo správné přehlížet, protože i ona významnou měrou spolutvoří morální klima dnešní „jednotné společnosti“. Touto oblastí je lhostejnost a vše, co s ní souvisí . . .

Bylo dosaženo vnější konsolidace. Za cenu duchovní a mravní krize společnosti.

Nejhorší na této krizi ovšem je, že se prohlubuje: stačí se jen trochu povznést nad omezenou perspektivu každodennosti, abychom si s hrůzou uvědomili, jak rychle všichni opouštíme stanoviště, z nichž jsme ještě včera odmítali ustoupit, co ještě včera chápalo společenské vědomí jako neslušné, dnes běžně omlouvá, aby to zítra zřejmě přijímalo jako přirozené a pozitíí možná dokonce jako příklad slušnosti. O čem jsme ještě včera prohlašovali, že tomu nikdy nepřivykneme, nebo co jsme prostě měli za nemožné, dnes bez údivu přijímáme jako skutečnost. A co bylo naopak ještě nedávno pro nás samozřejmostí, dnes chápeme jako výjimečné a brzy — kdoví — budeme považovat za nedostupný ideál . . .

Zatím jste zvolili tu pro sebe nejpohodlnější a pro společnost nejnebezpečnější cestu: totiž cestu vnějšího zdání za cenu vnitřního úpadku, cestu zvyšování entropie za cenu umrtvování života, cestu pouhé ochrany své moci za cenu prohlubování duchovní a mravní krize společnosti a sou-

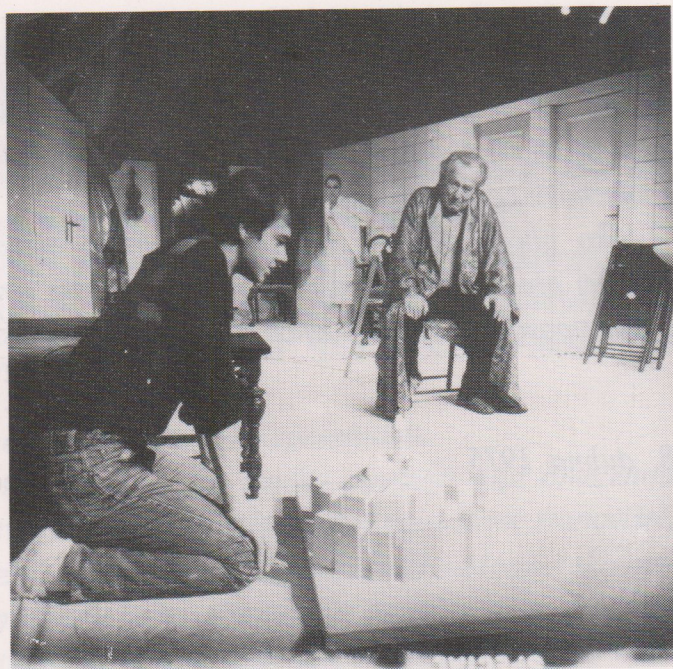
stavného ponižování lidské důstojnosti.

Přitom máte možnost i v rámci svých omezení udělat mnoho pro aspoň relativní zlepšení situace; možná by to byla cesta namáhavější, méně vděčná, její výsledky by se neobjevily hned, leckde by narážela na odpor, rozhodně by to však byla z hlediska skutečných zájmů a perspektiv naší společnosti cesta nepoměrně smysluplnější.

Jako občan tohoto státu žádám tímto otevřeně a veřejně Vás a s Vámi i všechny ostatní vedoucí představitele dnešního režimu, abyste věnovali pozornost souvislostem, na něž jsem se Vás snažil upozornit, abyste v jejich světle zvážili míru své historické odpovědnosti a jednali v souhlasu s ní.

8. dubna 1975

Václav Havel

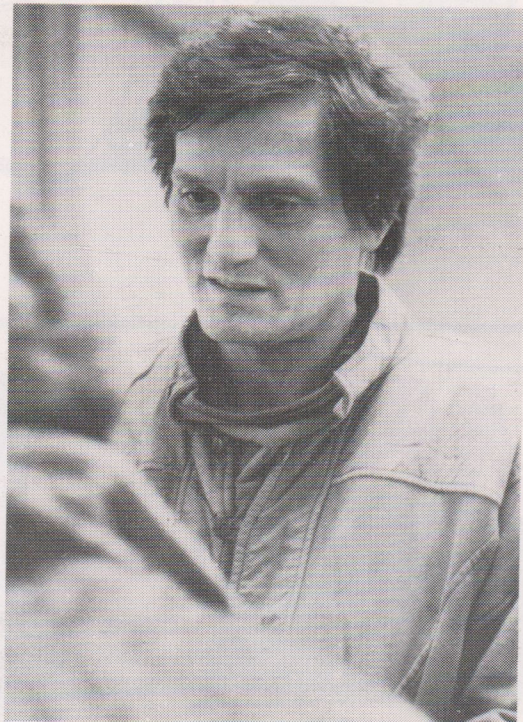
NĚKOLIK SLOV S REŽISÉREM

Ostravská veřejnost zná Jozefa Adamoviče především jako herce z desítek televizních inscenací, českých i slovenských filmů a z pohostinských vystoupení bratislavského Národního divadla v Ostravě. Dnes se prvně setkává s Jozefem Adamovičem jako režisérem — proto zcela logicky první otázka: „Co tě k této proměně vedlo?“

J. Adamovič: „Tato metamorfoza není nic nového, historicky vzato, funkce režiséra je jednou z nejmladších profesí u divadla a při svých počátcích vždy vycházela z herectví. Dochází-li dnes ke stejnému posunu, není to jen opakování vývojové etapy, ale souznění se společenským trendem, který směřuje k demokratizaci a k hlubšímu naplnění smyslu divadelního představení. Režisér s hereckou zkušeností pozná nejlépe působnost na diváka a může nejlépe naplnit spojnici tří základních bodů divadla — autor — herec — divák.“

Nejen v práci na inscenaci, ale po celou dobu ostravského pobytu jsi se setkával s naším souborem. Jaký je tvůj názor na jeho schopnosti a výsledky, které jsi viděl?

J. Adamovič: „Hodnotu souboru spatřuji nejen v pracovitosti, míře talentu, ale především v myšlenkové a morální hodnotě každého člena. Jako příklad uvedu práci na hře Václava Havla. Příběh hry je historií našeho státu, ale skutečnost, že tato hra je s úspěchem uváděna v zahraničí, ukazuje, že zachycuje širší zkušenost lidské společnosti. Kdyby herec přistupoval k inscenaci jen z „folklorní“ zkušenosti došel by zákonitě k ilustrační drobnokresbě. Při práci ostravského souboru se projevuje výrazný občanský postoj, který interpretaci naplňuje obsahově i formálně vyšší hodnotou. Ve spojení s mimořádným pracovním zaujetím to dává záruku kvalitního výsledku.“

Program vydalo Státní divadlo v Ostravě, ředitel PhDr. Dalibor Malina, redakce programu Vojtěch Kabeláč, obálka a grafická úprava Jiří Neuwirt, fotografie Josef Hradil. Tisk: Polygrafický průmysl, státní podnik, Praha — Moravské tiskařské závody, sdružený podnik, Olomouc, závod Ostrava, provoz 21, Novinářská 7, R 2230. Cena programu 3 Kčs.

Vedoucí výroby a technického provozu ing. Ivan Bílek, vedoucí dekoračních dílen ing. Oto Gruszka, vedoucí výroby kostýmů Eliška Zapletalová, jevištní mistr Antonín Šimela, mistr elektroakustiky Bořivoj Wojnar, mistr vlásenkárny Jindra Kučajová, mistr rekvizitárny Eva Wiesnerová, mistr garderoby Zlata Nezhybová.

SDO

